

مقدمه:

استان سیستان و بلوچستان با جمعیتی حدود ۱۹۰۰۰۰۰ نفر (۷۰٪ سنی و ۳۰٪ شیعه) و با مساحت ۱۸۷۵۰۲ کیلومتر مربع از پهناورترین استانهای کشور و با ۱۱۰۰ کیلومتر مرز خاکی با دو کشور پاکستان و افغانستان و ۳۰۰ کیلومتر مرز آبی در کرانه‌های شمالی عمان دارای موقعیت حساس جغرافیایی سیاسی بوده و به لحاظ استراتژیکی این موقعیت، فضای استان را بعنوان یکی از با اهمیت ترین محدوده‌های پیکره ملی در آورده است.

موقعیت جغرافیایی ویژه استان از لحاظ دسترسی به آبهای آزاد بین المللی خارج از تنگه‌ی هرمز و موقعیت ممتاز مکانی آن از نظر ترانزیت کالا به کشورهای آسیای میانه، مزیت‌های ویژه‌ای به استان بخشیده است که هم از لحاظ بازرگانی خارجی و هم از لحاظ امنیت و دفاع ملی قابل توجه است.

استقرار استان بر سواحل دریای عمان، امکانات طبیعی ارزشمندی را از قبیل توسعه شیلات و بهره‌گیری از منابع غذایی دریایی، توسعه صنایع غذایی مرتبط به منابع دریایی و سایر صنایع مرتبط با دریا مانند کشتی سازی و ... برای استان فراهم آورده است.

امکانات بالقوه معدنی استان مانند معادن سنگهای تزئینی و مصالح ساختمانی، کانسارهای مس، کرومیت، منگنز و منیزیت در مقیاسهای نسبتاً اقتصادی و همچنین امکانات دستیابی به منابع نفت در سواحل مکران، مجموعاً امکانات قابل ملاحظه‌ای را تشکیل می‌دهند که می‌توانند زمینه‌های توسعه بلند مدت استان را فراهم آورد.

دشت‌های وسیع و بزرگ مانند دشت بمپور، دشت باهوکلان، دشت زرآباد، گوهرکوه، گرنچین، آبخوان و دشت وسیع و مسطح و هموار سیستان از جمله قابلیت‌های منابع طبیعی استان برای توسعه فعالیت‌های کشاورزی محسوب می‌شوند.

جای تأسف است که با وجود امکانات و قابلیت‌های زیر بنایی فراوان استان، فاصله استان از لحاظ شاخصهای توسعه با سایر استان‌ها بسیار زیاد است. فاصله استان با استان‌های دیگر نه فقط در شاخص‌های متعارف اقتصادی است که به لحاظ شاخص‌های توسعه انسانی نیز شکاف عظیمی این استان را از بقیه استان‌ها جدا نموده است. استان از لحاظ شاخص توسعه انسانی،

انتخابات ۱۸ خرداد و مطالبات مردمی

دکتر اسماعیل ریگی

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان
و مسئول ستاد انتخاباتی جبهه دوم خرداد

اشاره: ملت شریف و شهید پرور ایران اسلامی یکبار دیگر در صحنه باشکوه انتخابات ۱۸ خرداد نشان دادند که دنبال مردی در تاریخ حرکت می‌کنند که استبداد و خودکامگی را تا محو تمامی آثار انحصار طلبی از دامن ایران بزرگ بزداید.

مردم استان سیستان و بلوچستان در این خیزش سیاسی اجتماعی سهم بسزایی از آن خود نمود که باید از دیدگاههای مختلف و زوایای متفاوت به آن پرداخته شود.

قبل از پرداختن به اصل موضوع لازم است به بهانه انتخابات نگاهی کوتاه و گذرا به استان داشته باشیم تا با ارائه تصویری واقعی بستر مناسبی برای تحلیل این پدیده مهم اجتماعی بدست آید.

که سالهای سال از اقصی نقاط کشور در این منطقه گرد آمدند و بدون دغدغه و برادر وار و بطور مسالمت آمیز با هم زندگی می‌کردند به دسته‌ها و گروههای مختلف تقسیم و در مقابل یکدیگر قرار دادند. این گروه همیشه استان را ملتهب نشان می‌دادند تا توجهی برای اقدامات خشونت آمیز خود داشته باشند. در همین راستا بر اثر جو خشونت و بی اعتمادی، فرزندان سلحشوری از نیروهای انقلابی و مردم منطقه به خاک و خون کشیده شدند. این در حالیست که به گواد اسناد تاریخی مردم این استان مرزدارانی صادق، وطن دوست و ضد بیگانه هستند و افتخارشان در این بوده و هست که در ایرانی آباد و آزاد زندگی کنند و برای حفظ کیان ایران عزیز مردانه جان بدهند.

تحلیل انتخابات:

اگر نگاهی به انتخابات دوره قبل ریاست جمهوری داشته باشیم خواهیم دید علاوه بر وجود تنگناهای فوق، فضای باز سیاسی انتخابات اخیر، در دوم خرداد ۷۶ وجود نداشت و حضور در صحنه انتخابات و فعالیت انتخاباتی به سادگی و بدون آسیب پذیری ممکن نبود. با اینهمه مردم استان در بدترین شرایط با انسجام و یکپارچگی به اصلاحات رأی دادند و اتهام هایی چون وهابی،

سپاه صحابه، طالبان، اشرار و قاچاقچی را با شکیبایی تحمل کردند!

حضور پرشور و نشاط و رخداد حماسی و تاریخی دوم خرداد ۷۶ و متعاقب آن انتخابات ۱۸ خرداد به عنوان نئی وضعیت موجود و همچنین حمایت از برنامه‌های آقای خاتمی نه تنها شرایط قلبی را تعدیل کرد بلکه اکثریت مناطق محروم و پیرامونی را به آینده‌ای روشن و برخوردار نوید داد.

فضای باز سیاسی مطرح شده توسط جناب آقای خاتمی در چهار چوب قانون اساسی توانست علایق، خواسته‌ها و منافع نیروها و گروههای اجتماعی را که به شدت احساس غربت و وازدگی از نظام حاکم را داشتند در ساختار حکومت و منافع ملی تلفیق نماید و باعث ایجاد وفاق ملی و در نهایت بالا رفتن ضریب امنیت ملی شود.

اهداف فضای گشوده شده جدید که می‌توان آن را توسعه سیاسی نام نهاد و توسط آقای خاتمی و طیف همسوی ایشان ترسیم گردید عبارت بودند از: مشارکت همگانی، استفاده از روشهای مسالمت آمیز و گفتمانی برای حل اختلافات و منازعات پدید آمده، باثبات نمودن فضای سیاسی، گسترش نهادهای مدنی، اصل پاسخگویی، تقویت رکن چهارم جامعه مدنی یعنی مطبوعات، دفاع از آزادیهای قانونی و کرامت انسانی، حفظ و صیانت از قانون اساسی.

در پایین ترین رده بین استان‌های کشور قرار گرفته یعنی رتبه بیست و هشتم را بین بیست و هشت استان دارد. از لحاظ شاخص فقر انسانی که میزان محرومیت را در سه زمینه طول عمر، تحصیلات و در آمد نشان می‌دهد بدترین شرایط را بین استانهای کشور دارد. استان سیستان و بلوچستان به لحاظ وضعیت اشتغال نیز جایگاه مناسبی ندارد و در حال حاضر در شدیدترین خشکسالی خود که سه سال تداوم داشته، می‌سوزد و به لحاظ بیکاری جزو استانهایی است که به شدیدترین وجهی در آن بیکاری ظاهر گردیده است و ابعاد و دامنه‌های بحرانی پیدا نموده است.

از لحاظ سطح سواد و مهارتها نیز وضعیت نیروی کار استان مناسب نیست بویژه در مناطق روستایی میزان بیسوادی به بیش از نصف جمعیت هم می‌رسد. از نظر شاخصهای بهداشتی و درمانی و برخورداری خانواده‌های شهری و روستایی از آب آشامیدنی سالم و دیگر خدمات بهداشتی وضعیت اسف بارتری حاکم است.

سپیده دم انقلاب:

پیروزی انقلاب اسلامی غنچه‌های امید و آرزو را در دل مردم محروم و رنج‌دیده استان که محرومیت و استضعاف مضاعفی را تحمل کرده بودند و خواستار تحول اساسی در حیات اجتماعی و اقتصادی خویش بودند، شکوفا کرد. ماهیت انقلاب اسلامی و وجود قانون اساسی بعنوان شالوده نظام سیاسی، افق روشنی را برای حیات مردم مناطق حاشیه‌ای و محروم نوید می‌داد. اما بروز جنگ تحمیلی و پس از آن عدم توجه زیر بنایی به توسعه سیاسی، مانع از بروز تحولات امید بخش در شرایط زیستی مناطق مورد اشاره از نقطه نظر سیاسی، اجتماعی و فرهنگی گردید. در طول سالهای بعد از انقلاب سیستان و بلوچستان این سرزمین رنج‌دیده، همواره جو ملتهب و دوران سختی را از جهت سیاسی امنیتی گذرانده است. افرادی انگشت شمار بخاطر حفظ منافع شخصی، خود را تنها وارث انقلاب و اسلام معرفی کرده و با انعکاس گزارشهایی غیر واقعی، غرض آلود و هدف دار بدترین و کریه ترین چهره‌ها را از جامعه اهل سنت در مرکز ترسیم کرده و اذهان مسؤولین رده‌های بالای نظام را مکرر ساختند و از این کار هدفی جز تأمین منافع شخصی و تداوم اقتدار تبعیض گرایانه و ایجاد شکاف و نفاق بین مردم و نظام را نداشتند و کار را بدانجا رسانیده که مردمی را

احترام به حقوق شهروندی و حذف نگرش شهروند درجه یک و دو، عدالت اجتماعی، محرومیت زدایی و در یک کلام «ایران برای همه ایرانیان».

با توجه به محدودیت ابراز عقاید مردم از سایر مجاری سیاسی اجتماعی، چون تنها عرصه و مجال خواسته‌های مردمی که هیچگونه ارتباط مستقیمی با نظام حاکم برای ابراز مسایل و مشکلات خود ندارند فقط مجاری انتخاباتی بوده، لذا انتخابات می‌تواند به عنوان تنها گزینه ابراز عقاید مردم و انتقال خواسته‌های آنها به سیستم سیاسی تلقی شود.

محدودیتها و محرومیت‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مهمترین مشخصه تاریخ معاصر این منطقه بوده است که متأسفانه پس از انقلاب نیز به دلایلی در راستای رفع تظلمات گفته شده اقدام اساسی صورت نگرفته و حتی دوم خرداد نیز نتوانست جوابگوی کلیه مشکلات موجود و حلال آنها باشد.

رفتار انتخاباتی مردم در حماسه دوم خرداد و بخصوص در انتخابات اخیر نمایانگر گریز از تبعیض، بی عدالتی، خشونت، تحقیر، انحصار سیاسی و اقتصادی و برخوردهای اقتدارگرایانه مبتنی بر زور و تحمیل و حرکت بسمت جستجوی جایگاه مناسب در ساختار سیاسی کشور و رفع تبعیض‌ها و نابرابری‌های قومی و مذهبی و فقر و فلاکت اقتصادی و انزوای منطقه‌ای بوده، لذا رأی به خاتمی رأی به عدالت اجتماعی، صداقت، تواضع و کرامت انسانی و سایر متغیرهای توسعه سیاسی و فرهنگی بوده که از چهار سال پیش شروع و مردم خواهان تعمیق و توسعه بیشتر آنها در آینده هستند.

علی رغم سعی بسیار توسط افرادی که منافع خود را در ایجاد اختلاف میان گروههای قومی استان می‌دیده و همیشه تفاوت نگرش و ایدئولوژی را در تمام مناطق مختلف استان ترویج می‌نموده‌اند، اما این انتخابات که در مجموع یک رأی همسان را برای آقای خاتمی و تفکر اصلاحات به دنبال داشت؛ نشان داد که مردم راه خود را از افراد مغرض و اختلاف انگیز جدا نموده، چه در نگرش‌ها و چه در موضع گیری‌ها همچون گذشته که همزیستی مسالمت آمیزی داشته‌اند به وحدت رسیده و به تمام شائبه‌ها و شایعات که سعی می‌نمودند اعلام نمایند مردم منطقه سیستان به آقای خاتمی بی‌توجهند، جواب دندان شکنی بدهند و اتفاقاً بیشترین درصد مشارکت را نیز داشتند که باید به

این مردم فهیم و صبور که در حال گذراندن سخت ترین شرایط زندگی طول حیات خویش هستند دست مریزاد گفت. از طرف دیگر اختصاص چندین مورد آراء صددرصدی در صندوقهای اخذ رأی به آقای خاتمی در نوع خود جالب توجه بود و از آنجمله آراء شهر نصرت آباد را می‌توان ذکر کرد که از ۲۱ صندوق این حوزه در ۱۱ صندوق صددرصد آراء متعلق به جناب آقای خاتمی بوده است. از دیگر نکات آماری این بود که از ۸ شهرستان استان ۵ شهرستان بالای ۹۵ درصد به آقای خاتمی رأی دادند و شهرستان مرزی سرپاز با دادن ۹۹ درصد آراء به پرچمدار اصلاحات، گوی سبقت را در سطح مملکت ربود. این اقدام تاریخی و بی سابقه نقاب از چهره بداندیشانی که همیشه سعی داشته‌اند مردم غیور و مرزنشین استان را در اذهان مسئولین کلان مملکت متهم به واگرایی نمایند برداشت و مردم شهرستان سرپاز ثابت کردند که همچون سایر مردم استان سربازانی غیرتمند و پاسدارانی هوشیار در حفظ و حراست از مرزهای میهن عزیزشان هستند و الحق که نام شهرستان «سرباز» اسم با مسامتی برای مردم ارزشمند این خطه از کشور ما می‌باشد.

از آنجایی که انتخابات یکی از نهادهای سنجش پیش سیاسی، اعتقادی و اعتماد مردم به نظام می‌باشد، رأی بالای مردم استانهای محروم و مرزی کشور و رأی ۹۱ درصدی مردم استان در مقایسه با استانهای برخوردار به جناب آقای خاتمی، بعنوان پرچمدار اصلاحات و تفاوت معنی دار آن با متوسط آراء ملی نشان از رشد و بالندگی شعور سیاسی مردم استان و انتظارات ویژه‌ای دارد که مردم نسبت به مطالبات آینده خود و جبران فرصت‌های از دست رفته و عنایت خاص دولتمردان دارند تا پاسخی در خور شأن این مردم و سپاس در خور اعتماد و اهتمام به آنها داده شود.

اگر نگاهی به انتخابات شش دوره اول ریاست جمهوری داشته باشیم ملاحظه خواهد شد از دوره‌ی اول تا دوره ششم میزان مشارکت در استان پائین و رشد قابل توجهی نداشته و متوسط درصد مشارکت در این شش دوره ۳۶ درصد بوده است ولی در دوره هفتم و با طرح برنامه‌های اصلاحات میزان مشارکت مردم رشد معنی داری داشته و به ۶۷/۵ درصد رسیده که ۳۱/۵ درصد از متوسط دوره‌های قبل بیشتر بوده است. در

ملی جز با مشارکت عمومی مردم در تمام سطوح مدیریتی تحقق نخواهد یافت و ثبات و استمرار نظام در گرو اعتماد مردم است و حکومت بدون پشتوانه مردم حکومت بر گورستان است.

خواسته‌های مردم استان از دولت جناب آقای خاتمی:

۱- اجرای کامل قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، که در اصول متعدد، متذکر تساوی و برابری، رفع تبعیضات ناروا، تأمین حقوق همه جانبه افراد و بهره‌مندی آحاد ملت از حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی اجتماعی و فرهنگی و استفاده عموم از امکانات آموزشی، بهداشتی و... شده است.

۲- قانون اساسی در اصول خاص، حقوق اقلیت‌های مذهبی را مشخص و تضمین نموده و به اعطای نوعی آزادی فرهنگی و محلی اقدام نموده است ضمن آنکه از منظر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، فرصت حضور در اکثریت مناصب عالی و تمامی مسندهای مدیریتی، برای تمامی قومینهای ایرانی یکسان بوده و امکان مشارکت همه اقوام در ساختار اقتصادی و تخصیص منابع میسر است. بناچار وظیفه دولت تأمین و تضمین حقوق قانونی اقلیتها و اقوام می‌باشد.

۳- توسعه انسانی، اهتمام به آموزش و پرورش از سطح ابتدائی تا عالی، تحت پوشش قرار دادن تمامی جمعیت واجد التعلیم و ایجاد فرصت جهت تحصیلات عالی با هدف افزایش سطح آگاهی و وسعت بینش و بالتبع کمرنگ شدن تعلقات خاص گریانه و تربیت نیروی انسانی مورد نیاز منطقه.

۴- برنامه ریزی مناسب رسانه‌ای بخصوص در رابطه با صدا و سیما با پرهیز از تنگ نظری‌ها و جهت گیریهای توهین آمیز بر اساس راهبرد فرهنگ سازی و تراوش فرهنگی در قالب تقویت مبانی ایجاد تعامل و تفاهم فرهنگی.

۵- توسعه و عمران منطقه‌ای، گسترش مدنیت و شهرنشینی، ایجاد صنایع و گسترش کشاورزی و تجارت، با هدف مشارکت در تولید ناخالص داخلی، تعامل اقتصادی اقوام، پیوند با بازار ملی و سهم بری اقوام از ثروت ملی.

۶- توزیع متناسب مناصب و واگذاری مسؤولیتها و مدیرینها با هدف رفع توهومات، اعتمادسازی و ایجاد حس مسؤولیت پذیری.

۷- فراهم سازی زمینه و امکانات در راستای تشکل اقلیتها در قالب مجامع داوطلبانه محلی و مشارکت آنها در تصمیم گیری‌ها و ایجاد انگیزش سیاسی در آنها.

انتخابات هشتمین دوره ریاست جمهوری مشارکت به ۷۷ درصد رسید که برای اولین بار از میانگین کشوری ده درصد بالاتر است و با ۹۱ درصد آراء به رییس جمهوری همه تحلیلگران و آگاهان سیاسی داخلی و خارجی شگفت زده شدند. این افزایش مشارکت در دو انتخابات اخیر کاملاً معنی دار و دلایل آن بر همگان روشن است.

جالب توجه اینکه مشارکت مردم در این دوره در مقایسه با آخرین انتخابات مجلس شورای اسلامی نیز ۷ درصد افزایش داشته که با توجه به حساسیت‌های قومی و منطقه‌ای نسبت به انتخابات مجلس شورای اسلامی، این خیزش جای تحسین و تأمل دارد.

آنچه مسلم است هر فردی از افراد جامعه بر اساس منافع اقتصادی خود در رأی گیری و انتخابات شرکت می‌کند و این مهمترین رفتار عقلانی هر فرد محسوب می‌شود. از طرف دیگر تجربه نشان داده است هرچه شرایط اقتصادی جامعه‌ای نامطلوب تر و بحرانی تر باشد مردم گرایش رادیکال تری در انتخابات داشته و به احزاب چپ روی می‌آورند، در حالیکه در شرایط خوب اقتصادی مردم محافظه کار تر می‌شوند.

اگر در کشوری تبعیضات قومی یا شکاف قومی وجود داشته باشد، عامل قومیت در انتخابات مهم می‌باشد در نتیجه اندیشه‌ای می‌تواند باعث جذب قومیتها شود که در راستای خواست و اهداف قومیتها حرکت کند که در نهایت این اندیشه و اقدام باعث همسوئی بیشتر قومیتها در فرهنگ ملی و امنیت ملی و وفاق ملی خواهد شد.

بهمین دلیل است که مردم سیستان و بلوچستان با وجود تمام مشکلات و تنگناهای طبیعی و غیر طبیعی در صدر جدول رأی به رییس جمهوری قرار گرفتند و مایه عزت و آبروی نظام گردیدند و برخلاف تمامی تبلیغات مغرضانه نشان دادند که مردم استان هوشیارتر و آگاه تر و پای بندی آنان به نظام اسلام و همگرایی شان با مرکز بیشتر و در تأیید نظام لحظه‌ای درنگ و تردید از خود نشان نخواهند داد.

اکنون که ایران یکی از مقتدرترین دوره‌های تاریخی خود را می‌گذراند اجرای کامل قانون اساسی در مورد قومیتها و مشارکت آنها در مدیریت نه تنها کوچکترین خدشه‌ای به وحدت ملی وارد نخواهد آورد، بلکه باعث افزایش رضایت و جلب حمایت آنان خواهد شد و این رضایت یکی از عوامل مهم تقویت وحدت و حاکمیت ملی می‌باشد زیرا که اقتدار

با اجرای برنامه‌های فوق توسط دولت آقای خاتمی (که شروع آنها را در چهار سال گذشته شاهد بوده ایم) ضمن اینکه به آمال و آرزوهای دیرینه مردم محروم و ستمدیده استان پاسخ داده می‌شود، بلکه باعث افزایش همگرایی مردم با فرهنگ ملی گشته و از گسترش واگرایی فرهنگی و همچنین مرکزگرایی و احیاناً مرکز ستیزی مردم استان، جلوگیری و در نهایت زمینه‌های تقویت هویت ملی و امنیت ملی در سراسر کشور بیش از پیش فراهم خواهد شد.

سپاسگزاری:

در خاتمه لازم به یادآوری است که اگر همدلی، هماهنگی و همفکری گروهها، اقشار و قومیت‌های مختلف نبود چنین حماسه پرشکوه و جاویدانی در تاریخ استان به ثبت نمی‌رسید،

لذا اینجانب بعنوان «مسئول ستاد جناب آقای خاتمی در استان» و همچنین «مسئول ستاد هماهنگی انتخاباتی جبهه دوم خرداد» به سهم خود از مدیریت توانمند و با تدبیر سیاسی استان جناب آقای مهندس حسینی، مدیران اجرایی و نظارت انتخابات، ستاد بازرسی، احزاب، گروههای سیاسی، تشکلهای و ستادهای مردمی، جوانان، زنان، معتمدین و متنفذین، دانشگاهیان و فرهنگیان، ائمه محترم جمعه و جماعات، نیروهای نظامی، انتظامی و امنیتی، مطبوعات، خصوصاً همکاران ستاد انتخاباتی و مسؤولین کمیته‌های مربوطه و کلیه عزیزانی که بهر شکل و تحت هر عنوانی در عرصه تعیین سرنوشت خویش و کشور

سهمی داشته‌اند تشکر و سپاسگزاری می‌شود. (۱)
ضمناً جهت استحضار بیشتر دو جدول زیر قابل توجه می‌باشد.

الف: نتایج انتخابات هشتمین دوره ریاست جمهوری استان به تفکیک شهرستان و به ترتیب اکثریت آراء به رییس جمهور

نام شهرستان	میزان رأی
۱ شهرستان سراباز	۹۹ درصد رأی به آقای خاتمی
۲ شهرستان نیکشهر	۹۷ درصد
۳ شهرستان سراوان	۹۶/۲ درصد
۴ شهرستان خاش	۹۵/۴ درصد
۵ شهرستان چابهار	۹۵/۳ درصد
۶ شهرستان ایرانشهر	۹۳/۵ درصد
۷ شهرستان زابل	۸۹ درصد
۸ شهرستان زاهدان	۸۳/۷ درصد

ب: مقایسه درصد آراء به رییس جمهور و درصد

مشارکت در استان‌های محروم و استان‌های برخوردار

نام استان	درصد مشارکت	درصد رأی به خاتمی
۱ سیستان و بلوچستان	۷۷/۰۲ درصد	۹۰/۹۶ درصد
۲ هرمزگان	۷۶/۳۷ درصد	۸۷/۷۸ درصد
۳ کردستان	۵۳/۴۶ درصد	۸۶/۹۶ درصد
۴ بوشهر	۷۱/۲۵ درصد	۸۵/۱۰ درصد
۵ کرمانشاه	۶۳/۶۰ درصد	۸۴/۲۸ درصد
۶ تهران	۶۷/۹۱ درصد	۷۶/۱۱ درصد
۷ اصفهان	۶۰/۸۴ درصد	۶۸/۹۹ درصد
۸ کشور	۶۷ درصد	۷۷ درصد